

Pienvesien suojelu ja vesienhoito Suomen metsätaloudessa

Johtava luonnonhoidon asiantuntija Matti Seppälä
Suomen metsäkeskus
JULKISET PALVELUT

metsäkeskus

Lakien ja säädösten noudattaminen pienvesien lähiympäristöissä

Esimerkkialueena Kurikan Kyttäluoma

Metsäluontoneuvoja, Riitta Raatikainen

Suomen metsäkeskus

JULKISET PALVELUT

metsäkeskus

Kyttäluomasta...

Esimerkkialueena on osa Kyttäluomasta eli sen lähes luonnontilainen metsäinen purojakso, jonka pituus on noin 7 km. Tällä osalla puroon rajoittuvia metsäkiinteistöjä on 27 ja metsänomistajia 22 kpl.

Kyttäluoman kokonaispituus on noin 18 km.

Alajuoksulla puro virtaa peltoalueella, pieniä metsäsaarekkeita. Yläjuoksu on kaivettu, pääosin turvemaata, myös turvetuotantoa. Hienojakoista maata on etenkin peltoalueilla, paikoin myös metsämaalla.

Valuma-alueella on pieniä pohjavesialueita.

metsäkeskus

Kyttäluoman valuma-alueen koko on noin 3 000 ha ja yksityisiä maanomistajia lähes 200 kpl.

Pienvesien suojeluun liittyvät säädökset

Vesilaki

Metsälaki

Metsätalouden rahoituslaki

metsäkeskus

Vesilaki, 1.1.2012

Tavoitteena vesien hyvä tila

Suojelee luonnontilaiset lähteet, norot, purot, pienet lammet sekä pohjavedet

Myös vesistöjen olennaista muuttamista rajoitetaan säädöksin

- luvanvaraista on mm. veden pinnan muuttaminen

Kyttäluomalla...

Puroveden laadullista tilaa voidaan pitää kohtuullisen hyvänä 😊 **taimen viihtyy!**

Valuma-alueen lähteiden ja purojen tilaa on voimakkaasti muutettu, pääosin kymmeniä vuosia sitten

- › Lähialueella sijaitsevat lähteet on muutettu kaivoiksi 😞
- › Puroon laskevat luonnonpurot on kaivettu metsäojiksi 😞
- › Purossa on pieniä lampia, jotka ovat maankäytön myötä täyttyneet, osin hävinneet 😞
- › Puro-uomaa oli padottu useista paikoista 😞
- › Purossa kaivettuja jaksoja, tehty peltojen kuivattamiseksi 😞

Nykyinen vesilaki turvaa puron luonnontilaiset osat 😊

Metsälaki, 1.1.2014

Tavoitteena kestävä metsätalous

- ekologinen kestävyys = monimuotoisuuden turvaaminen

Metsälaki turvaa luonnontilaiset elinympäristöt jo edellisen metsälain myötä vuodesta 1997

- pienvedet: lähteet, norot, purot ja pienet lammet
- laki turvaa myös monia muita elinympäristöjä

Metsälain muutos mahdollistaa erilaiset hakkuutavat

- Eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuut sallittuja
- Mahdollistaa myös muuttuneiden pienvesien luonnonomukaisemman metsänkäsittelyn

Kyttäluomalla...

Metsätaloutta on voitu harjoittaa puroelinympäristö huomioiden, metsälain mukaiset arvokkaat pienvesi-elinympäristöt on huomioitu hyvin metsäkäsittelyssä

- › Hakkuissa on jätetty puron varteen suojavyöhykkeet 😊
- › Suojavyöhykkeiden leveys oli keskimäärin 20 metriä, molemmille puolille puroa 😊
- › Lehtipuustoa ja kuollutta puustoa on säilytetty 😊
- › Ennen metsälakia (1997) tehdyt hakkuut ovat paikoin ulottuneet puro-uomaan asti 😞

Metsälaki on turvannut monen luonnontilaisen puron lähiympäristön säilymisen 😊

Metsätalouden rahoituslaki

Kestävä metsätalouden rahoituslaki tarjoaa valtion tukea monimuotoisuuden turvaamiseen ja metsäluonnon hoitoon, mm. vesiensuojelutöihin

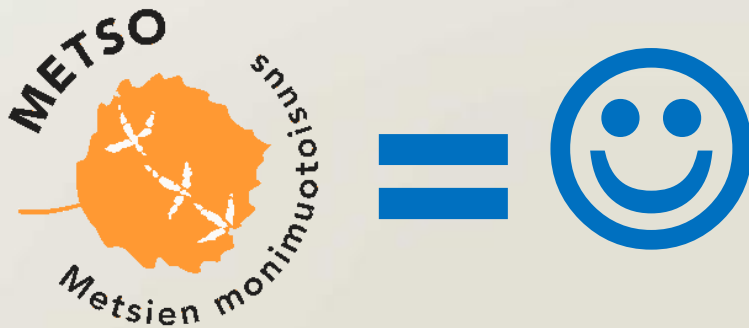
Rahoituslaki on yksi vapaaehtoisen METSO –suojeluohjelman toteutuskeinoista

Metsänomistaja voi hakea metsätalouden ympäristötukea metsälain elinympäristöjen ja METSO –ohjelman luontotyyppien säilyttämiseen kuten pienvedet ja niihin liittyvät elinympäristöt

- lähteet, norot, purot, pienet lammet, suoelinympäristöt
- METSO –luontotyyppinä myös luhdat, tulvametsät

Kyttäluomalla...

Tehty METSO -ympäristötukisopimus 9 metsänomistajan kanssa noin 30 hehtaarin metsäalalle 😊

Kaikki puron lähimetsät eivät ole rahoitukseen sopivia 😞

Puron lähimetsien metsänomistajille on annettu neuvontaa metsien käsittelyyn 😊

Metsätalouden rahoituslaki

Rahoituslain kautta voidaan myöntää tukea metsäluonnon hoitohankkeisiin. Hanketyyppejä ovat:

1. Elinympäristöjen hoito ja kunnostus
2. Elinympäristöjen kartoitus
3. Maiseman kunnostustyöt
4. Metsätalouden vesiensuojelulliset työt
5. Ojitusalueiden ennallistaminen
6. Metsien luonnonhoitoa, monikäyttöä, maisema-, kulttuuri- ja virkistysarvoja korostavat hankkeet

Kyttäluomalla...

Metsätalouden rahoituslain tukea on myönnetty FLISIK -hankkeen toimenpiteisiin 😊

Tehty luonnon monimuotoisuutta edistäviä toimenpiteitä:

- › Palautettu kiviä uomaan 😊
- › Lisätty puuainesta uomaan 😊
- › Tehty virranohjaimia 😊
- › Lisätty kutusoraikkoja (ELYn toteutus) 😊
- › Poistettu nousukynnyksiä 4 kpl (ELYn toteutus) 😊
- › Kaikki maanomistajat ovat antaneet suostumuksen töihin

Pienvesien suojeluun liittyvät suositukset

Vesienhoidon toteutusohjelmat

Metsänhoitosuosituksset

Metsäsertifioinnin kriteerit

metsäkeskus

Vesienhoidon toteutusohjelmat

Nykykäytännön mukaiset perustoimenpiteet metsätaloudessa

- toimenpidesuunnittelu
- kaivukatkot
- lietekuopat ja – altaat
- padotus
- pintavalutus
- suojavaöhykkeet

Kuormituksen synnyn ehkäiseminen

+

Lisätoimenpiteet metsätaloudessa

- valuma-aluesuunnittelu
- laajavaikutteiset vesiensuojelurakenteet: virtaamansäätöpadot kosteikot pintavalutuskentät

Kuormituksen kulkeutumisen pysäyttäminen

=

Vesiensuojelun taso valuma-alueella

Työmaataso

Valuma-alueataso

metsäkeskus

Metsänhoitosuositukset ja metsäsertifioinnin kriteerit

Metsänhoitosuositukset ja sertifiointin kriteerit turvaavat säädöksiä laajemmin pienvesiä

Metsälakikohteiden lisäksi suositellaan säilytettäväksi muut arvokkaat elinympäristöt, mm. luonnontilaisen kaltaiset purot

Metsien käsittelyssä jätetään suojavaöhykkeet pienvesien varteen, mm. hakkuissa, muokkauksessa, ojituksessa ja lannoituksissa

Kunnostusojituksissa ja ojitusmätästyksissä tehdään vesiensuojelurakenteita

Metsien käsittelyssä otetaan huomioon pohjavesialueet

Kyttäluomalla...

Noudatettu metsänhoitosuosituksia ja metsäsertifioinnin kriteerejä hyvin

- › Säilytetty metsälain mukaiset puroelinympäristöt ja myös muita arvokkaita puroelinympäristöjä 😊
- › Jätetty suojavaoähykkeitä metsänkäsittelyssä 😊
- › Puron yli ei ole ajettu metsäkoneilla 😊
- › Suunniteltu vesiensuojelun lisätoimenpiteitä 😊
- › Pohjavesialueille ei ole suunniteltu kunnostusojituksia 😊

Vanhoissa ojituksissa ei ole nykykäytännön mukaisia vesiensuojelurakenteita ☹️

Vesienhoidon lisätoimenpiteitä kuten valuma-
aluesuunnittelua ei ole vielä tehty ☹️

Maanomistajien terveiset...

Maanomistajat arvostavat jäljellä olevia luonnontilaisia pienvesiä 😊, mutta

- › Liika vesi on saatava pois metsästä! 😞
- › Onko tämä Natura-a? 😞
- › Puuta ei saa olla purossa! 😞
- › Tuleeko tänne lisää kalastajia? 😞

Ennakkoluuloja on, joten neuvontaa ja hyviä hankkeita tarvitaan!

FLISIK ON HYVÄ HANKE 😊

Min skog, allas vatten!
Mun mettä, kaikkien vettä!

Kiitos

